

היסטוריה 2

פרץ שחר

18 בספטמבר 2024

0.1 תזכורות

תזכורת: השינויים במפה המדינית של אירופה במאה ה-19: התפרקות האימפריות, הקמתן של מדינות אום, איחוד נסיכויות וממלכות איטליה וגרמניה למדינות לאום.

הערה: יחולק סיכום יותר מורחב, שצריך לדעת גם אותו. צריך להכיר גם את הספר כי רק איתו נכנסים למבחן. בהמשך נקבל ספר נוסף, איתו גם נוכל להבחן.

1 לאומיות במאה ה-18-19

בתוך האיפריות/קיסריות, היו קבוצות אתניות, שפתחו תודעה לאומית במהלך השנים. קבוצה אתנית היא קבוצה של אנשים להם סימני היכר משותפים (שפה, תרבות, מסורת וכיו"ב) המייחדים אותם לאורך זמן. הערה: שיר הוא מקור היסטורי. מותר להשתמש בו בבחינה.

1.1 מאפיינים ודפוסי לאומיות

- מנהגי התנועות הלאומיות: מעמד חברתי גבוה/נמוך.
 - תחומי הפעולה: טיפוח תודעה לאומית ופוליטית להקמת מדינה
 - שלבי התפתחות (נפרט בהמשך)
 - גורמים מסיעים/מעקבים
- הרקע החברתי לתנועות הלאומיות, צמח מתוך המשכילים שנכללו בתוך מעמד הבורגנות – הם אלו שפיתחו את זכויות האדם והאזרח. הרעיונות ההשכלה עמדו בבסיס הלאומיות (אך, כמובן שזכויות האדם – חירות, קניין, חיים, מופרדים מהם, ורק מהווים תשתית). מתוך המשכילים, הגיע הבסיס לתנועות הלאומיות.
- הבהרה: יש עוד רעיונות שהתפתחו בתקופה הזו, המבוססים על העיונות ההשכלה, ולא מבוססים על לאומיות. לדוגמה, קומוניזם. הקומוניזם ברעיון – לא הקומוניזם המציאות.
- מנהיגי התנועות הלאומיות, ברו מעמד הבורגנות (לרוב), ולא מהמעמד השלישי. הם היו כריזמטיים ובעלי יכולת רטורית. השתמשו באמצעים מודרניים על מנת להגיע להישגיהם, ובעלי כושר ארגון.
- בעקרון – לאומיות היא תופעה מודרנית* (עד לכדי מחקרים אקראיים, גרדע נדבר על האלומיות כתופעה מודרנית).
- מטרה פוליטית – פירוק אימפריות (ע"י מהפכות, הפגנות ופעילויות דיפלומטיות).
- מטרה חברתית – טיפוח התודעה הלאומית (ראה שיעורים קודמים).
- הבהרה: המאבק הצבאי מונהג מלמעלה, והעם מבצע אותו. ארבעת שלבי הלאום – מפורטים בספר (עמודים 45-47). r